

UBEZWŁASNOWNIENIE

CZY TO DOBRE ROZWIĄZANIE?

TORUŃ 2018

UBEZWŁASNOWNIENIE¹

To **odebranie albo ograniczenie prawa do samodzielnego zawierania umów oraz decydowania o sobie**, we wszystkich sprawach, w których mogą decydować o sobie osoby dorosłe.

Oceny, czy jakaś osoba nie radzi sobie z prowadzeniem swoich spraw, dokonują na zlecenie sądu biegli – psycholog i psychiatra.

orzeka o nim sąd w postępowaniu na wniosek osób uprawnionych²

dotyka **wszystkich sfer życia** człowieka oraz wszystkich decyzji o znaczeniu prawnym

nie można go ustanowić tylko dla **określonych czynności**

nie jest ograniczone w **czasie**

nie podlega żadnym wymogom okresowego weryfikowania, ale może zostać **uchylone przez sąd**, także na wniosek samej osoby ubezwłasnowolnionej

¹ ART. 13 I 16 KODEKSU CYWILNEGO (K.C) Z 23.04.1964 R. (DZ.U. NR 16, POZ. 93)

² ART. 545 K.P.C – KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO Z 17.11.1964 R. (DZ.U. NR 43, POZ. 296 ZE ZM.)

SKUTKI UBEZWŁASNOWIENIA:

utrata (ubezwłasnowolnienie **całkowite**) lub **ograniczenie** (ubezwłasnowolnienie **częściowe**) zdolności do **czynności prawnych** odnośnie do wszystkich **decyzji życiowych**. Odebrane są lub ograniczone:

prawo do **zawierania umów**

prawie wszystkie prawa publiczne, m.in. wyborcze

prawa osobiste m.in. prawo do zawarcia małżeństwa, wykonywania władzy rodzicielskiej nad własnymi dziećmi, adopcji dzieci, sporządzenia testamentu

prawo do obrony swoich praw **przed sądem**

KIEDY MOŻNA KOGOŚ UBEZWŁASNOWIĆ?

W świetle prawa osobę można ubezwłasnowolnić **wyłącznie w celu ochrony jej interesów**. Działanie w celu zaspokojenia potrzeb innych osób lub po prostu w złej wierze podlega **karze grzywny**. Niedopuszczalne jest **żądanie osób trzecich**, takich jak lekarze lub urzędnicy, ubezwłasnowolnienia jakiejś osoby, jako jedynej możliwości załatwienia sprawy. **Sugerowanie** w takich okolicznościach konieczności **ubezwłasnowolnienia** może być więc uznane za **nieetyczne**.

UBEZWŁASNOWOLNIENIE CAŁKOWITE

Stosuje się je, jeżeli **sąd uzna**, że ktoś **nie potrafi kierować swoim postępowaniem**.

Wszystkie decyzje za osobę ubezwłasnowolnioną podejmuje **wyznaczony przez sąd opiekun prawny**.

Osoba ubezwłasnowolniona **nie może samodzielnie zawierać umów** ani decydować o swoich sprawach.

W sprawach wyjątkowo ważnych np. zarządzanie majątkiem osoby ubezwłasnowolnionej lub decydowanie o sprawach jej zdrowia lub miejsca zamieszkania, **opiekun prawny nie może podejmować samodzielnych decyzji – musi zapytać odpowiedniego sądu o zgodę** na taką czynność.

UBEZWŁASNOWOLNIENIE CZĘŚCIOWE

Stosuje się je, jeżeli **sąd uzna**, że ktoś **potrzebuje pomocy w kierowaniu swoimi sprawami**.

Większości decyzji osoba ubezwłasnowolniona **nie może podjąć samodzielnie**.

Umowy zawierane przez osobę ubezwłasnowolnioną, muszą być potwierdzane **zgoda kuratora wyznaczonego przez sąd**.³

Kurator nie ma prawa samodzielnie podejmować decyzji w imieniu osoby ubezwłasnowolnionej. W wielu przypadkach potrzebna jest **podwójna zgoda** – osoby ubezwłasnowolnionej oraz jej kuratora.

Kurator samodzielnie nie zarządza majątkiem osoby ubezwłasnowolnionej i jej **nie reprezentuje** przed żadnymi instytucjami, **nie podejmuje decyzji wbrew woli** osoby ubezwłasnowolnionej, chyba że sąd upoważni go do konkretnego zadania.

³ **ART. 181 K.K.R.O. – KODEKS RODZINNY I OPIEKUŃCZY Z 25.02.1964 R.
(DZ.U. NR 9, POZ. 59)**

CO ZAMIAST UBEZWŁASNOWOLNIENIA?

Wsparcie – kurator osoby niepełnosprawnej (art.183 k.r.o.)

Kurator ten (w przeciwieństwie do kuratora osoby ubezwłasnowolnionej) **nie zastępuje osoby z niepełnosprawnością w żadnych czynnościach**, a **jedynie wspiera** przy podejmowaniu decyzji oraz **pomaga w faktycznym załatwianiu spraw**. Zakres uprawnień kuratora określa sąd i musi to być zgodne z potrzebami osoby z niepełnosprawnością. Kurator ustanawiany jest **na wniosek złożony do odpowiedniego sądu**.

Zapytanie sądu o zgodę (sprawy medyczne)⁴

Jeśli lekarz ma wątpliwości, czy jakaś osoba może wyrazić **zgodę na czynności medyczne wobec niej**, może skierować **zapytanie do sądu**. Sąd podejmuje **jednorazową decyzję** o zgodzie na wykonanie świadczenia medycznego lub zabiegu. Ubezwłasnowolnienie w tej sytuacji jest niepotrzebne.

⁴ USTAWA Z DNIA 5 GRUDNIA 1996 R. O ZAWODACH LEKARZA I LEKARZA DENTYSTY - DZ.U. 1997 NR 28 POZ. 152

Prawo do autonomii jest prawem **każdego człowieka**.

Powinno być szanowane w każdej sytuacji zarówno przez władze państwowe, jak i osoby trzecie.

Coraz częściej odchodzi się od zinstytucjonalizowanych form opieki na rzecz działań w duchu idei niezależnego życia (**Independent Living**), która może być **alternatywą dla ubezwłasnowolnienia**.

Stworzono kilkuetapową metodę¹ wspierania w podejmowaniu decyzji:

by osoba **zrozumiała informacje** dostępne na dany temat

by była w stanie **ocenić skutki** swoich działań

by bazując na tych źródłach (informacje + ocena skutków) **podjęła swobodną decyzję**

by potrafiła **przekazywać swoją wolę** innym w zrozumiały dla nich sposób

¹ RED. KAROLINA KĘDZIORA, „JEŚLI NIE UBEZWŁASNOWOLNIENIE, TO CO?”, WARSZAWA 2012, STR.17

Po więcej informacji na temat ubezwłasnowolnienia
zapraszamy na stronę Fundacji Arkadia:

www.arkadia.torun.pl

Misją Fundacji na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Arkadia” w Toruniu jest wspieranie osób z niepełnością intelektualną w osiągnięciu samodzielności i niezależności na wszystkich etapach życia. Wspieramy przede wszystkim rozwój osobisty, wykonywanie pracy zawodowej oraz samodzielne życie poza domem rodzinnym.

www.arkadia.torun.pl

www.facebook.com/FundacjaArkadia/

KRS: 0000024009

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa. Na tych samych warunkach 4.0 Polska (BY-SA). Treść licencji dostępna jest na stronie **<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.pl>**

projekt: StoryVisio

Województwo
Kujawsko-Pomorskie

Urząd Marszałkowski
Województwa
Kujawsko-Pomorskiego
w Toruniu